

מדת בדת

שינון הדף היומי בדרך קצרו

לע"צ מרן הגאב"ד רבי יצחק
טוביה בן רבי שלמה וייס זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 136 פרשת דברים תשפ"ב

כתובות לב-לח

חמישים כסף, שעל הנאת שכיבה משלם חמישים, ומלבד זה משלם גם בושת ופגם.

לר' אליעזר עדים זוממין משלמים ולא לוקים כי אינם בני התראה שאם נתרה בהם קודם עדותם יאמרו ששכחו את ההתראה, ואם נתרה בשעת עדותם א"כ הם יפרשו ולא יעידו, ואם נתרה בהם אחר עדותם זה לאחר מעשה, ואביי מקשה שנתרה בהם תוך כדי דיבור לעדותם שיוכלו לחזור בהם מיד, ורב אחא בר רב איקא מקשה שנתרה בהם קודם עדותם וכשמעידים ירמזו להם על ההתראה, ואביי מבאר שלא יתכן שיצטרכו להתרות בעדים זוממין שהרי הם רצו להרוג את הנידון ללא התראה וכיוון שנאמר **ועשיתם כאשר זמם** לכן יענישום ללא התראה, ורב סמא בר רב ירמיה מקשה א"כ עידי בן גרושה וחלוצה שלא לוקים מטעם כאשר זמם א"כ נתרה בהם, יש לומר שהתורה אמרה **משפט אחד יהיה לכם** משפט השוה לכולכם.

רב שישא בר רב אידי אומר שמה חובל משלם ולא לוקה למדו מהפסוק **וכי ינצו אנשים ונגפו אשה הרה ויצאו ילדיה**, ור"א אמר שמדובר במצות שבמיתה שהרי נאמר **ואם אסון יהיה ונתת נפש תחת נפש** ואם לא התרו ודאי לא יהרג, אלא מדובר שהתרו ומותרה לדבר חמור הוא מותרה לדבר הקל, והתורה אומרת **ולא יהיה אסון ענוש יענש** בממון, ורב אשי דוחה מי אמר שמותרה לדבר חמור הוא מותרה לדבר הקל אולי אינו התראה, ואפילו נאמר שזה התראה מי אמר שמיתה חמורה **עמוד ב** אולי מלקות חמור יותר כדברי רב שאם היו מכים את חנניה מישאל ועזריה היו עובדים לצלם, אמר רב סמא בר רב אסי או בר רב אשי לרב אשי, שיש לחלק בין הכאה שיש בה קצבה מ' מלקות להכאה שאין בה קצבה, ורב יעקב מנהר פקוד מקשה, שדברי ר"א הם רק לרבנן שנפש תחת נפש הוא נפש ממש, אך לרבי הוא ממון, אלא הוא מבאר בשם רבא שלומדים מהפסוק **אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה**, ולכאורה פשוט שלא יתכן להרוג את המכה אם המוכה הולך בשוק אלא שחובשים אותו ואם מת הורגים אותו וכשלא מת **שבתו יתן ורפא ירפא**, ופשוט שהתרו שאל"כ איך הוא נהרג אלא שהתרו, ומותרה לחמור הוא מותרה לדבר הקל ובכ"ז משלם, ורב אשי דוחה מי אמר שהמותרה לחמור הוא מותרה לדבר הקל ואפילו נאמר שכן, יתכן שמלקות חמור כדברי רב שאם היו מכים את חנניה מישאל ועזריה היו משתחווים לצלם, ורב סמא בר רב אסי או בר רב אשי אמר לרב אשי שיש לחלק בין הכאה שאין בה קצבה להכאה שיש בה קצבה, ורב מרי דוחה מי אמר שהפסוק הזה מדבר במזיד ונקמה ממיתה אולי מדובר בשוגג ונקמה מגלות.

ר"ל מתרץ שמשנתינו היא כר"מ שסובר שלוקה ומשלם, אך קשה שא"כ גם בבתו יהיה קנס ואין לומר שר"מ מחלק בין מלקות וממון למיתה וממון, ושנינו כבריייתא שאם גנב וטבח בשבת או שגנב וטבח לשם עכו"ם או שגנב שור הנסקל וטבח לר"מ משלם ד' וה' וחכמים פוטרים, אך יש לתרץ ששנינו על זה שאמר ר' יעקב בשם ר' יוחנן או שר' ירמיה אמר בשם ר"ל, ור' אבין ור' אילעא וכל החבורה אמרו בשם ר' יוחנן שמדובר בטובח על ידי אחר, ואין להקשות שלא יתכן שזה חוטא וזה

דף לב עולא מבאר שבאחותו נערה משלם ואינו לוקה ובאחותו בוגרת שאין קנס לוקה, אך קשה שגם בבוגרת יש תשלומי בושת ופגם ואיך ילקה, ויש לומר שמדובר בשוטה שאין בה בושת, או במפותה שאין צער, ולפ"ז גם במשנה שלוקה ניתן לבאר שמדובר בנערה שהיא יתומה ומפותה, ויוצא לדעת עולא שבמקום שיש מלקות וממון משלם ואינו לוקה, והוא למד מחובל בחבירו שיש מלקות וממון ומשלם ואינו לוקה, אך יש לפרוך שיש שם חיוב של ה' דברים, ואם נאמר שכשמשלם זה להקל, יש לפרוך שאיסור הכאה הותר מכללו אצל ב"ד, אלא יש ללמוד מעדים זוממין שכשיש מלקות וממון משלמים ולא לוקים, אך יש לפרוך שעדים זוממין אינם צריכים התראה, ואם תשלומי ממון זה קולא יש לפרוך שהם לא עשו מעשה, אלא יש ללמוד במה הצד מחובל יעדים זוממין שכשיש חיוב מלקות וממון משלם ולא לוקה, אך יש לפרוך שיש להם צד השוה שיש להם צד חמור, ואם תשלומין זה להקל יש לפרוך שיש בהם צד קולא, **עמוד ב** אלא יש לבאר שעולא למד בגזירה שוה **תחת תחת** שכתוב **תחת אשר ענה** ובחובל כתוב **עין תחת עין**, ולומדים מחובל שמשלם ולא לוקה.

ר' יוחנן מעמיד ששני המשניות מדברות בנערה וכשהתרו לוקה וכשלא התרו משלם, ור' יוחנן סבר שכשיש מלקות וממון והתרו לוקה ולא משלם, והוא למד מהפסוק **כדי רשעתו** שחייב משום רשעה אחת ולא משום שתי רשעיות וסמוך לפסוק הזה נאמר **ארבעים יכנו**, ואין להקשות מחובל שמשלם ואינו לוקה כי יתכן שמדובר שלא התרו למלקות אך אם התרו למלקות ילקה ולא ישלם, אך קשה שר' אמי אמר בשם ר' יוחנן שאם הכה את חבירו פחות משה פרוטה לוקה ולא משלם, ופשוט שמדובר בהתרו ובכ"ז רק באינו שוה פרוטה לוקה ומשמע שבשוה פרוטה משלם ולא לוקה, ויש לומר כדברי ר' אילעא שהתורה ריבתה בפירוש שעדים זוממין ישלמו ולא ילקו, וכן רבתה התורה שחובל ישלם ולא ילקה, ור' אילעא אמר זאת על מה ששנינו שאם העידו באיש פלוני שחייב לחבירו מאתים וזו נמצאו זוממין שר"מ משלמים שלא השם שמביאם למלקות מביאם לתשלומין, ולחכמים כל המשלם אינו לוקה והם לא אמרו שהלוקה אינו משלם, ואמר ר' אילעא שהתורה ריבתה שעדים זוממין ישלמו שכתוב **ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו יד ביד**, ולמדו מזה שישלמו דבר הבא מיד ליד והיינו ממון, ובחובל בחבירו נאמר **כאשר עשה כן יעשה לו** וכתוב **כן נתן בו** והכוונה ממון שהוא דבר שיש בו נתינה, ור' יוחנן חלק על עולא שלדבריו התבטל הלאו של **ערוה אחותך לא תגלה**.

דף לג אך גם לר' יוחנן קשה שבחובל התבטל הלאו של **לא יוסיף פן יוסיף**, וגם בעדים זוממין התבטל הדין של **והיה אם בן הכות הרשע**, אלא שבעדים זוממים זה מתקיים בכך גרושה ובן חלוצה, וכן בחובל מתקיים לא יוסיף בהכאה שאין בה שוה פרוטה, וא"כ גם הלאו של **ערוה אחותך לא תגלה** יתקיים באחותו בוגרת, ומה שר' יוחנן לא למד כעולא כי מהפסוק מדייקים כדברי אביי שכתוב **תחת אשר עינה** שהחמישים כסף הם תחת העינוי ומשלם גם בושת ופגם, ועולא למד בושת ופגם ממה שלמד רבא מהפסוק **ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה**

מתחייב כי רבא אומר שלומדים טביחה ממכירה שכמו שמכירה היא ע"י אחר כך טביחה היא ע"י אחר, ואצל ר' שמעאל למדו מאו לרבות שליח, ואצל חזקיה למדו מתחת לרבות שליח, ומר זוטרא מקשה שאין דבר שאילו הוא היה עושהו היה פטור ואחר שעושה עבורו חייב, ויש לומר שהפטור שלו אינו מהלכות גניבה אלא מטעם קם ליה בדרכה מיניה, ומה שחכמים פטרו בטובח ע"י אחר

דף לד כי הם סוברים כר"ש ששחיטה שאינה ראויה אינה שחיטה, אך כ"ז דוקא בשחט לע"ז ושור הנסקל, אך שחיטת שבת היא שחיטה ראויה, ששינוי שהשוחט בשבת ויוה"כ אף שמתחייב בנפשו בכ"ז השחיטה כשרה, ויש לומר שחכמים סוברים כר' יוחנן הסנדלר, ששינוי בכרייתא שלר"מ המבשל בשבת בשוגג יאכל ובמזיד לא יאכל, ולר' יהודה בשוגג יאכל במוצ"ש ובמזיד לא יאכל לעולם, ולר' יוחנן הסנדלר בשוגג יאכלו אחרים במוצ"ש אך לא הוא, ובמזיד לא יאכל לעולם ואפילו לאחרים, ור' יוחנן הסנדלר למד כמו שדרש ר' חייא בפתח בית הנשיא שכתוב **ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם** וכמו שקדש אסור באכילה כך מעשה שבת אסור באכילה ואין לומר שכמו שקדש אסור בהנאה כך מעשה שבת יאסר בהנאה כי כתוב **לכם** שיהיה שלכם, ובשוגג לא נאסר שכתוב **מחלליה מות יומת** וזה רק במזיד ולא בשוגג, ונחלקו רב אחא ורבינא אם מעשה שבת הוא מדאורייתא או מדרבנן ומי שסובר שזה מדרבנן למד בפסוק **כי קדש היא** שהיא קדש ולא מעשה קדש, ולפ"ז מה שרבנן פטרו מד' וה' זה רק בע"ז ושור הנסקל אך בטבח בשבת חייב ד' וה'.

יש להקשות שהטובח לע"ז נאסר מיד במקצת השחיטה וא"כ המשך השחיטה המתירה אינו של הבעלים ולא יהיה חייב בד' זה, ורבא מעמיד שמדובר כשאומר שהוא עובדה בגמר שחיטה ונאסר רק בסוף.

יש להקשות שהשוחט שור הנסקל צריך להיות פטור כיון שאינו של הבעלים, ורבה מעמיד שהבעלים מסרו לשומר והזיק אצלו ונגמר דינו וגנבו הגנב מבית השומר וסובר ר"מ כר' יעקב שאף אחר גמר דין אם החזירו השומר לבית הבעלים הוא מוחזר וכו"ש שאומר שדבר הגורם לממון הוא כממון, עוד מתרץ רבה שמדובר בטובח ע"י עצמו **עמוד ב** וסובר ר"מ שחייב מלקות וממון אך מיתה פוטרת מממון, וחידשה התורה בקנס שמשלם אע"פ שנהרג, ורבה לשיטתו שהוא אומר שאם היה גדי גנוב אצלו וטבח בשבת חייב כיון שהתחייב בגניבה קודם איסור שבת, אך אם גנב וטבח בשבת פטור שאם אין חיוב על הגניבה אין חיוב על טביחה ומכירה, וכן אמר רבה שאם היה גדי גנוב אצלו וטבח במחירת חייב שהתחייב בגניבה קודם שבא לאיסור מחירת אך אם גנב וטבח במחירת פטור שאם אין גניבה אין טביחה ומכירה, ורבה צריך לחדש במחירת שאם היה כותב רק את דין שבת היינו אומרים שרק שבת פוטרת שאיסורה אסור עולם ומחירת לא, ואם היה כותב רק את דין מחירת היינו אומרים שרק במחירת פטור כי כשחתר מחירת זה כהתראתו, אך שבת שצריכה התראה נאמר שאינה פוטרת, קמ"ל שפוטרת.

רב פפא אומר שאם היתה אצלו פרה גנובה וטבח בשבת חייב שהתחייב בגניבה קודם איסור שבת, אך אם היתה שאולה אצלו וטבח בשבת פטור, ושאל רב אחא בר רבא האם רב פפא בא לחדש לנו גם בפרה, אמר לו רב אשי שהוא בא לחדש את דין שאולה שהיינו אומרים שכיון שהוא סובר שבשעת משיכה

מתחייב השואל במזונותיה וא"כ אז הוא התחייב באונסיה, קמ"ל שהחיוב באונס הוא בשעת האונס.

רבא אומר שאם האב הניח ליתומים פרה שאולה יכולים להשתמש בה כל ימי שאלתה, אך אם מתה אינם חייבים באונסיה, ואם חשבו שהיא היתה של אביהם וטבחוה ואכלוה משלמים דמי בשר בזול, ואם האב הניח להם אחריות נכסים חייבים לשלם ויש ששונים את זה ברישא, ויש ששונים את זה על הסיפא, ומי ששונה על הרישא כ"ש שישנה על הסיפא שבכל מקרה משלמים וזה לא כרב פפא, ומי ששנה על הסיפא ברישא בכ"ז יהיו פטורים כדברי רב פפא שהתשלומין מוטלים משעת האונס.

ר' יוחנן לא תירץ כר"ל כי רצה להעמיד את משנתינו כרבנן, אך ר"ל לא תירץ כר' יוחנן שמדובר שלא התרו כיון שאם פטור בהתרו פטור גם כשלא התרו, וכבר נחלקו בזה ר' יוחנן ור"ל כמו שאמר רב דימי שלר' יוחנן חייבי מיתות ומלקיות שוגגין ודבר אחר חייבים כי לא התרו, ור"ל סובר שכיון שאילו התרו הוא פטור נפטר גם כשלא התרו, ור"ל הקשה לר' יוחנן שכתוב **ולא יהיה אסון ענוש וענוש ומשמע**

דף לה שכשקרה אסון ממש באשה לא יענוש ואפילו לא התרו, ור' יוחנן יבאר שהכונה לדין אסון, והיינו כשמתחייבים עליה, וללישנא בתרא ר' יוחנן הוא שהקשה לר"ל שלא יהיה אסון הכוונה דין אסון, ור"ל דחה שהכוונה אסון ממש.

רבא מקשה וכי יש מי שסובר שחייבי מיתות שוגגים חייבים, והרי שנו אצל חזקיה על הפסוק **מכה אדם ומכה בהמה**, שכמו שבמכה בהמה אין חילוק בין שוגג בין במזיד בין מתכוון בין שאין מתכוון בין דרך עליה בין דרך ירידה שחייב ממון, כך במכה אדם אין חילוק בין שוגג בין מזיד בין מתכוון בין שאין מתכוון בין דרך ירידה בין דרך עליה שפטור מממון נוסף, ואכן כשבא רבין מא"י הוא אמר שבחייבי מיתות שוגגין לכו"ע פטור מתשלומין, ונחלקו בחייבי מלקיות שוגגין שלר' יוחנן חייב כי ההקש נאמר רק בחייבי מיתות ולא בחייבי מלקיות, ולר"ל פטור שהתורה רבתה חייבי מלקות בחייבי מיתות, ולאביי לומדים בגזירה שוה **רשע רשע**, ולרבא לומדים גזירה שוה **מכה מכה**, ורב פפא מקשה שאין לומר שמכה הכוונה לפסוק **מכה אדם ומכה בהמה** כי שם מדובר בחייבי מיתות, אלא הכוונה לפסוק **מכה בהמה ישלמנה** וסמוך לזה הפסוק **כי יתן מום בעמיתו כאשר עשה כן יעשה לו** ואמנם לא כתוב שם מכה אצל אדם, יש לומר שלומדים הכאה הכאה והיינו שהמום מגיע ע"י מכה, ולכאורה מום בעמיתו זה חובל בחבירו שממילא פטור ממלקות כי הוא משלם, ויש לומר שיש ללמוד באם אינו ענין להכאה שיש בה שוה פרוטה לומדים להכאה שאין בה שוה פרוטה שלוקה, **עמוד ב** אך לכאורה לא נלמד משם כי ממילא אינו בר תשלומין, ויש לומר שלומדים למקרה שכשהכה את האדם קרע גם את בגדיו.

רב חייא שאל את רבא בדברי תנא דבי חזקיה אולי נאמר שהפסוק **מכה אדם ומכה בהמה** נאמר בשבת ויש חילוק בבהמה עצמה בין שוגג למזיד, אמר רבא שכיון שכתוב **מכה בהמה ומכה אדם** ובאדם מדובר בהתראה שאל"כ לא יומת אלא שהתרו בו וא"כ במכה בהמה בשבת ודאי פטור אלא ודאי מדובר בחול.

רב פפא שאל את אביי לדברי רבה שהתורה חדשה בקנס שמשלם גם כשנהרג, כדברי מי נעמיד את משנתנו שלר"מ קשה שבהמשך כתוב שבבתו פטור, ולר' נחוניא בן הקנה קשה מאחותו, ולר' יצחק שאין מלקות בחייבי כריתות קשה

ממזרת ואם הוא סובר כר' יוחנן שחייבי מלקיות שוגגים חייבים ממון זה מובן, אך אם הוא סובר כר"ל מדוע חייב קנס בחייבי מלקות, אלא ודאי רבה סובר כר' יוחנן.

רב מתנה אמר לאביי שלר"ל שהתורה רבתה חייב מלקות בחייבי מיתות א"כ התנא שחולק על ר' נחוניא בן הקנה זה ר"מ או ר' יצחק שאין מלקיות בחייבי כריתות.

שנינו בברייתא שלעציות ושניות אין קנס ופיתוי וכן למאנת אין קנס או פיתוי וכן היוצאת משום שם רע אין לה קנס או פיתוי, ויש לדקדק באיזה עריות ושניות מדובר,

דף לו אם מדובר בעריות ממש ושניות מדרבנן, א"כ מדוע פטור מקנס כשמדאורייתא מגיע לה קנס, אלא עריות הכוונה חייבי מיתות ושניות הכוונה חייבי כריתות, ולחייבי לאוין יש קנס וכדעת שמעון התימני, וללישנא בתרא עריות הכוונה חייבי מיתות וכריתות, ושניות הכוונה חייבי לאוין וכדעת ר"ש בן מנסיא שפטר חייבי לאוין מקנס.

ברישא שנינו שלממאנת אין קנס או פיתוי משמע שלשאר קטנה יש קנס ופיתוי וכרבנן שיש קנס לקטנה, ובסיפא שנינו שלאילונית אין קנס או פיתוי ולכאורה זה כר"מ שלקטנה אין קנס והאילונית יצאה מקטנות לבגרות, ואין לומר שכל הברייתא היא כר"מ ובממאנת הוא סובר כר' יהודה שגם נערה ממאנת, שהרי בברייתא ר"מ חולק שממאנת עד שתביא ב' שערות, ולר' יהודה עד שיביה השחור על הלבן, אלא י"ל שהברייתא היא כר' יהודה והוא סובר בקטנה כר"מ שאין לה קנס, אך קשה שיש לדייק מדברי רב יהודה בשם רב שמה שיש קנס לקטנה זה כר"מ ולכאורה גם ר' יהודה מודה לזה, אלא יש לומר שזה תנא אחר שסבר כר"מ בקטנה ובממאנת הוא סבר כר' יהודה שנערה ממאנת, ורפרס מבאר בברייתא שממאנת הכוונה קטנה שראויה למאן, אך קשה שיכתבו קטנה להדיא.

יש להקשות ששנינו בברייתא אחרת שחרשת שוטה ואילונית יש להן קנס וטענת בתולים, ולכאורה ודאי הברייתא היא כרבנן, והמקשן רצה להקשות בעיקר מברייתא אחרת שחרשת שוטה בוגרת ומוכת עץ אין להן טענת בתולים אך לסומא ואילונית יש טענת בתולים, וסומכוס אמר בשם ר"מ שלסומא אין טענת בתולים, ורב ששת מתרץ שהברייתא שאין טענת בתולים זה כר"ג והברייתא שיש טענת בתולים זה כר' יהושע, אך קשה שר"ג דיבר רק כשהיא טוענת וכאן אינה טוענת, ויש לומר שכיון שר"ג סובר שהיא נאמנת כשטוענת א"כ יש כאן פתח פיך לאילם.

שנינו בברייתא שלבוגרת אין טענת בתולים, לכאורה קשה מכאן לרב שאומר שלבוגרת נותנים לילה הראשון **עמוד ב** ויש לומר שאמנם אין טענת דמים אך יש טענת פתח פתוח.

טעמו של סומכוס שאין לסומא טענת בתולים כי היא רגילה ליפול על הקרקע, אך לכאורה כולן נופלות, ויש לחלק שכולן רואות ומראות לאימן אך הסומא אינה רואה ולא מראה לאימה. **יש להקשות** ביוצאת משום שם רע הרי היא בת סקילה, אמר רב ששת שהכוונה בברייתא שמי שיצא עליה שם רע בילדותה אין לה קנס ופיתוי, ורב פפא רצה להוכיח מזה ששטר שהורע לא גובים בו ואם מדובר שיצא על השטר קול שהוא מזוייף וזה דומה לכאן שיצא עליה קול שזינתה, והרי רבא אמר שלא חוששים לקול בעיר, אלא שבאו שני עדים ואמרו שהיא תבעה אותם לאיסור וא"כ גם בשטר מדובר שבאו עדים ואמרו שאמר לנו אדם זה שיזייפו לו שטר, אך לכאורה לא ניתן להוכיח מהנערה שהרי מצויים פרוצים שיסכימו לאיסור, אך לגבי שטר

מי אמר שמישהו ישמע לו לזייף, ויש לומר שכיון שהוא מחזר על כך א"כ הוא עצמו זייף.

משנה לאלו אין קנס: הבא על גיורת שבויה או שפחה שנפדו ונתגיירו ונשתחררו אחר ג' שנים ויום אחד, ולר' יהודה שבויה שפדאיה היא בקדושתה, הבא על בתו ובת בנו ועל בת אשתו ובת בתה ובת בנה אין להן קנס כי הוא מתחייב בנפשו בב"ד והמתחייב בנפשו פטור ממון שכתוב **ואם לא יהיה אסון ענוש יענש**. **גמרא** ר' יוחנן אומר שר' יהודה ור' דוסא אמרו דבר אחד לענין שבויה, שר' דוסא אמר ששבויה אוכלת בתרומה, ואמר ר' דוסא וכי מה עשה לה ערבי הלז וכי מפני שמיעך לה בין דדיה פסלה מהכהונה, ואמר רבה שיש לחלק שר' יהודה לא פטר קנס בשבויה שלא יהיה חוטא נשכר אך לענין תרומה הוא יחמיר כרבנן, וגם לר' דוסא שמותרת בתרומה יתכן שזה רק בתרומה דרבנן אך קנס דאורייתא היא לא תקבל, ואביי דוחה שאין לומר שטעמו של ר' יהודה הוא שלא יהא חוטא נשכר שהרי שנינו בברייתא שר' יהודה אומר ששבויה היא בקדושתה ואפילו היתה בת עשר כתובתה מאתים ושם זה לא שייך לחוטא, ויש לומר שתקנו לה כתובה כדי שלא ימנעו מלהנשא לה אם יחזיקוה שנבעלה, ויש להקשות שנינו בברייתא שהפודה את השבויה יכול לישאנה, אך מי שמעיד בה שהיא טהורה לא ישאנה, ור' יהודה אומר שגם הפודה לא ישאנה, אלא שיש להקשות ברישא מדוע המעיד בשבויה לא ישאנה אלא הכוונה בברייתא שאם פדה שבויה והעיד בה ישאנה אך המעיד בה לחוד לא ישאנה, אך לר' יהודה קשה ממשנתנו, ורב פפא גרס שלר' יהודה גם המעיד בה ישאנה, ורב הונא בר רב יהושע אומר שאין לשנות הגירסא אלא ר' יהודה אמר לדברי רבנן, שלדעתו שלא חוששים לטומאה ודאי ישאנה, אך לדבריהם שכן חששו, א"כ גם הפודה לא ישאנה, ורבנן סוברים שהפודה ישאנה שאילו לא היתה טהורה הוא לא זורק כסף לחינם, אך המעיד לא ישאנה שמא עיניו נתן בה.

דף לו רב פפא בר שמואל הקשה לרב יוסף שלדברי המשנה לר' יהודה לא חששו בשבויה והרי שנינו שגיורת שראתה דם אחר גירות לר' יהודה דיה שעתה ור' יוסי אמר שהיא ככל הנשים שמטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה, ולר' יהודה צריכה המתנת ג' חדשים ולר' יוסי יכולה להתארס ולהנשא מיד, אמר רב יוסף שאין להקשות מגיורת שאינה שומרת עצמה לשבויה ששומרת על עצמה, אך רב פפא הקשה ממה ששנינו שגיורת שבויה ושפחה שנפדו נתגיירו ונשתחררו אחר ג' שנים לר' יהודה צריכות להמתין ג' חדשים ולר' יוסי יכולות להתארס ולהנשא מיד, ורב יוסף שתק, א"כ אמר רב יוסף האם שמעת משהו בענין, אמר לו שרב ששת אמר שמדובר שראוה שנבעלה, אך לפ"ז קשה מה טעמו של ר' יוסי, ורבה אמר שטעמו של ר' יוסי שאשה מזנה משמשת במוך כדי שלא תתעבר, אך זה מובן רק בגיורת ששומרת על עצמה כיון שדעתה להתגייר, וכן שבויה היא לא יודעת מתי ישחררו אותה, וכן שפחה יתכן ששמעה מהאדון שהוא עומד לשחררה, אך היוצאת בשן ועין לא שמרה עצמה קודם לכן, ואין לומר שר' יוסי לא דיבר כשהשתחררה ממילא כי גם ארוסה ומפוחה זה ממילא ובכ"ז ר' יהודה ור' יוסי חלקו, אלא אמר רבה שכשאשה מזנה היא מתהפכת כדי שלא תתעבר, ור' יהודה חשש שמא לא התהפכה כראוי.

המשנה לומדת מהפסוק **ולא יהיה אסון ענוש יענש** ולכאורה לומדים את זה מכדי **רשעתו** שחייבים משום רשעה אחת ולא משום ב' רשעות, ויש לומר שמפסוק אחד לומדים על מיתה

משנה לר' יוסי הגלילי אין קנס לנערה שהתגרשה אחר אירוסין, ולר' ע"ש לה קנס והקנס שלה לעצמה. **גמרא** ר' יוסי הגלילי למד מהפסוק **אשר לא אורשה** משמע שאם אורשה אין לה קנס, ור' ע"ש למד שאשר לא אורשה הקנס לאביה ואם אורשה הקנס לעצמה, אך לפ"ז נאמר גם כשדורשים **נערה** ולא בוגרת שהקנס הוא לעצמה, וכן בתולה ולא בעולה נאמר שבבעולה הקנס לעצמה וכמו ששם זה לגמרי כך באורשה הכוונה לגמרי, ור' ע"ש סובר שמאשר לא אורשה לומדים כמו ששינו בברייתא שר' יוסי הגלילי למד משם שאם התגרשה אחר אירוסין אין לה קנס, ור' ע"ש סובר שיש קנס והוא לעצמה שהדין נותן שכמו שבנתארסה כסף קידושיה לאביה וגם אם התגרשה אחר האירוסין וכן הקנס לאביה, גם בנתגרשה אחר אירוסין, אלא בא הפסוק אשר לא אורשה שהוא פנוי לדרוש גזרה שיהיה למפותה שנאמר **אשר לא אורשה** וכמו שבאנוסה הקנס הוא חמישים כך במפותה, וכמו שבמפותה זה שקלים כך באנוסה זה שקלים, ויש להקשות מדוע ראה ר' ע"ש לדרוש אשר לא אורשה לגזירה שיהיה למעט בעולה **עמוד ב** נלמד להפך בתולה לגזירה שיהיה ומאשר לא אורשה למעט התגרשה אחר אירוסין, יש לומר שמסתבר לדרוש אשר לא אורשה לגזירה שיהיה כי היא בכלל נערה בתולה, אך לכאורה נדרוש להיפך שבתולה לגזירה שיהיה כי גם אחר שהיא בעולה היא כלולה באשר לא אורשה, ויש לומר שעדיף למעט בעולה כי השתנה גופה ואילו התגרשה אחר אירוסין לא השתנה גופה, ור' יוסי הגלילי לומד נ' שקלים באנוסה ומפותה כדברי הברייתא כסף ישקול כמוהר הבתולות שיהא זה כמוהר הבתולות ומוהר הבתולות כזה.

לכאורה יש סתירה מר' ע"ש בברייתא שהקנס לאביה לר' ע"ש במשנה שהקנס לעצמה, ויש לומר שיש שני תנאים בדעת ר' ע"ש, ויש להקשות שמסתבר כר' ע"ש במשנה שהגזירה שיהיה לא מפקיעה את הפסוק מהפשט לגמרי אך בברייתא הגזירה שיהיה מפקיעה את הפסוק אשר לא אורשה לגמרי שיש קנס והוא לאביה בדיוק כמו לא אורשה, ואמר ר' ע"ש בר יצחק שיש לקרוא אשר לא ארוסה, אך יש לדחות שארוסה היא בת סקילה, ויש לומר שהיינו אומרים שזה חידוש שהתורה חדשה בקנס שמשלם גם כשנהרג אך רבה שאומר שאכן משלם קנס כשנהרג, יסבור כר' ע"ש של המשנה.

הברייתא מביאה שתי דיעות באנוסה אם הקנס לאביה או לעצמה, ולכאורה אם מדובר בסתם נערה מדוע הקנס לעצמה ורב חסדא אומר שמדובר בנתגרשה אחר אירוסין ונחלקו בב' דיעות התנאים בר' ע"ש במשנה ובברייתא.

וממון ומהפסוק השני לומדים על מלקות וממון, שאם היינו לומדים רק על מיתה וממון כיון שיש איבוד נשמה אבל במלקות וממון שאין איבוד נשמה לא יפטר מתשלומין, ואם היינו לומדים על מלקות וממון היינו אומרים שפטור מתשלומין כיון שאיסורו אינו חמור אך במיתה וממון שאיסורו חמור לא יפטר מתשלומין, ולר' מ' שסובר שלוקה ומשלם צריך ב' פסוקים אחד על מיתה וממון **עמוד ב** ואחד על מלקות ומיתה שאם היינו לומדים על מיתה וממון היינו אומרים שלא יענש בגופו ובממונו אך במיתה ומלקות ששניהם בגופו יתחייב בשניהם שזה כמיתה ארוכה, ואם היינו לומדים על מלקות ומיתה שלא יקבל בגופו ב' עונשין אך מיתה וממון שאחד בגופו ואחד בממונו ישלם, קמ"ל שפטור, והפסוק **לא תקחו כופר לנפש רוצח** בא ללמד שלא יקחו ממון מהרוצח לפטרו ממיתה והפסוק **לא תקחו כופר לנוס אל עיר מקלטו** בא ללמד שלא יקחו ממון לפטרו מגלות וצריך שני פסוקים אחד על שוגג ואחד על מזיד שאם היינו לומדים שממון לא פוטר במזיד בגלל חומרת האיסור, אך בשוגג יפטר בממון, ואם היינו לומדים על שוגג היינו אומרים שממון לא פוטר כיון שאין איבוד נשמה אך במזיד שיש איבוד נשמה יפטר בממון, קמ"ל שלא נפטר, ומהפסוק **ולארץ לא יכופר דם אשר שופך כי אם בדם שופכו** לומדים כדברי הברייתא שאם נמצא הרוצח אחר עריפת העגלה לא פוטרם אותו ומהפסוק **ואתה תבער הדם הנקי מקרבך** לומדים כמו ששינו שמיתה סייף היא מהצואר שכל שופכי דמים הוקשו לעגלה ערופה שזה מהצואר, אך לא לומדים משם שזה ממול עורף ובקופיץ כדברי ר' נ' בשם רבה בר אבוה שכתוב **ואהבת לרעך כמוך** שיש לברור לנהרג בב"ד מיתה יפה, ומהפסוק **כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה** לומדים שאם אמר אדם על היוצא ליהרג ערכו עלי אינו כלום, אך קודם שנגמר דינו חייב כערכו, שכתוב מן האדם ולא כל האדם, ור' חנניא בן עקיבא סובר שגם אחר גמר דין נערך, והוא לומד מהפסוק כדברי ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה שאף שמצאנו שהמומתים בידי שמים פטורים בכופר כמו בשור שהרג אדם, אין ללמוד משם למומתים בידי אדם, שכתוב **חרם מן האדם לא יפדה**, ואין ללמוד רק מיתות חמורות שאין כפרה לשגגתם אלא אף מיתות קלות שיש כפרה בשגגתם, שכתוב **כל חרם**, ואין לומר שלומדים את זה מלא **תקחו כופר לנוס אל עיר מקלטו**, אמר רמי בר חמא

דף לח שהיינו אומרים שרק בדרך עליה שאין כפרה לשגגתו לא לוקחים כופר, אך בדרך ירידה שיש לו כפרה בגלות יפטר בממון, קמ"ל שאינו נפטר, ורבה דוחה שזה כבר למדו ממה שישנו אצל חזקיה שהוקש **מכה אדם למכה בהמה** שכמו שבמכה בהמה לא חילקו בין שוגג למזיד בין מתכוון בין שאין מתכוון בין דרך ירידה בין דרך עלייה וחייבים על כולם, כך במכה אדם כשפטור ממון פטרו ככולם, אלא אמר רמי בר חמא שצריך את הפסוק **כל חרם** שלא נאמר שפטור מממון רק כשסימא עינו והרגו בכך אך אם סימא עינו והרגו בדבר אחר יתחייב גם ממון, קמ"ל שפטור, ורבה דוחה שזה לומדים ממה שישנו אצל חזקיה לדרוש בפסוק עין תחת עין ולא עין ונפש תחת עין, אלא אומר רב אשי שלומדים מכל **חרם** שלא נלמד בקנס שזה חידוש שמשלם אף כשמת קמ"ל שפטור, ורבה שסובר שהתורה חידשה בקנס שמשלם אף כשמת, הוא סובר כת"ק של ר' חנניא בן עקיבא שלומדים מכל **חרם** שאחר גמר דין אינו נערך.